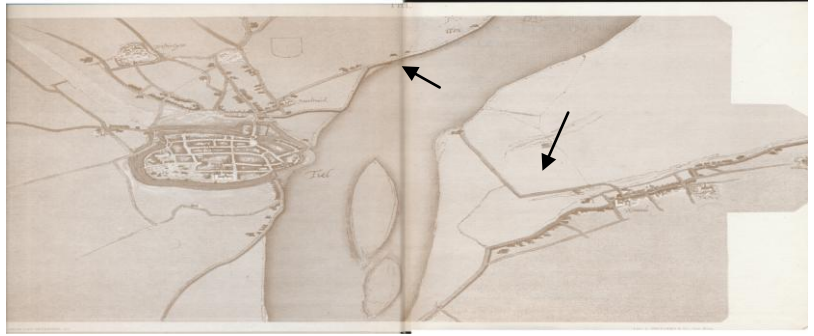

Het veer tussen Wamel en Tiel

De naam van De Oude Gierpont, de Wamelse Carnavalsvereniging, verwijst naar een veerpont tussen Wamel en de overkant. De eerste oeververbinding was er al in de late Middeleeuwen. Dat was geen verbinding met Tiel op de plek waar nu nog het voetveer vaart. Het oorspronkelijke veer lag eeuwen lang verder stroomopwaarts aan het eind van de Wamelse Waalsteeg. (zie de onderste pijl)
Op deze kaart van Van Deventer, gemaakt rond 1550, zijn er Tussen Tiel en Wamel ook nog twee grote eilanden te zien

Aan de overkant kwam men uit in Zandwijk, op de plek waar het Nachtegaallaantje op de Echteldsedijk uit komt. (zie de bovenste pijl)

Veerhuis Zandwijk , collectie Smit/Kers

Het Wamelse veerhuis heette : "Het *"Uijlynxnest"* (het Uilennest). Het stond precies op de plek waar nu de zomerkade ligt, want dat was toen de oever van de Waal.

Ooit stroomde de rivier tussen Tiel en Zandwijk noordwaarts en liep om de stad heen via de Dode Linge. Dat is links boven het grootste eiland nog goed te zien. Het is de plek waar nu nog de Haven van Tiel ligt. Ergens tussen 893 en 1221 is de loop van de rivier verlegd en werd het stuk rivier tussen Tiel en de overkant "Waal" genoemd. Toen waren Wamel en Dreumel gescheiden van Tiel. Tot die tijd waren ze over land waarschijnlijk verbonden geweest. De noord tak verzandde en Tiel en Zandwijk smolten als het ware samen. Het veer naar Zandwijk bleef tot 1848 de verbinding met Tiel. Aanvankelijk werd de verbinding eeuwenlang onderhouden met schokkers, roeiboten, zeilschepen en platbodems. Er werd daar ook tot in het begin van de negentiende eeuw ook gevaren met gierponten, die voor het eerst werden uitgevonden in 1599. Feitelijk voldeden die maar matig tussen Wamel en Zandwijk omdat er veel zandbanken waren en dat was lastig. In 1848 werd het veer stroomafwaarts gelegd op de huidige plek. Die deed dienst tot 1956 / 1957. Omdat de Waal uitgroeide tot de drukst bevaren rivier in Europa, stopte het gebruik van gierponten die het doorgaande scheepvaartverkeer te zeer hinderden. In Tiel kwamen losvarende ponten. In het begin werd dat gedaan met de oude gierpont door hem te koppelen aan een sleepboot. Dat kunstje werd wel vaker gebruikt om zo met de pont als een vrij varende boot, mensen, goederen en dieren te kunnen overzetten. Maar gieren was goedkoper, dat kostte geen brandstof... Na 1957 kwamen er grote moderne vrij varende ponten bij. In 1976 werd de Prins Willem Alexander brug geopend en bleef het huidige voetveer over...

De uitvinding van de gierpont:

In 1599 werd voor het eerst een nieuwe uitvinding beproefd bij het veer tussen Zaltbommel en Waardenburg. Daar schijnt voor het eerst een gierpont gevaren te hebben met de techniek van het "gieren". Het woord gieren heeft te maken met wankelen, heen en weer gaan. Zoals een pendel of een slinger van een klok. En dat is ook precies wat een gierpont doet! De pont zit vast aan een zwaar anker dat stroomopwaarts midden in de rivier ligt. Tussen de pont en het anker liggen wat kleine bootjes waarover de kabel ligt waaraan de pont vast zit. Lag die kabel op de bodem, dan gaf dat te veel weerstand en kon het gieren niet werken. Door de pont schuin op de stroom te leggen, duwt het stromende water de pont gratis naar de andere kant van de rivier. Als je daar aangekomen bent en het vaartuig weernieuwe passagiers of vracht heeft geladen, trek je de pont naar de andere kant scheef op de stroom en dan gaat de pont vanzelf weer terug. Het kost geen kracht van mens of machines, en het is een heel milieuvriendelijke en goedkope manier van varen. Het gaat wel wat trager dan met een motor... Maar dat maakte niet uit toen. Een bijkomend probleem is wel dat een gierpont en zijn bootjes altijd de helft van de rivier afsluiten voor doorgaand scheepvaartverkeer. In 1954 werd de Wamelse Carnavalsvereniging opgericht. De gierpont voer toen nog. Dagelijks gingen ponten vol Wamelnaren en anderen uit de buurt van ons dorp het veer over om in Tiel hun brood te verdienen. De pont; heette in de volksmond :De Oude Gierpont en was toen van essentieel belang voor de economie van het dorp en de omgeving. Dus koos men voor de kersverse carnavalsvereniging die naam. De naam van het dorp veranderde daardoor met Carnaval in "t Veergat"...

Hier vertrekt de pont net naar Tiel vanuit Wamel, dat is af te leiden uit de stand van de pont t.o.v. de stroom die hier van rechts komt...

De gierpont gekoppeld aan een sleper, om er zo vrij mee te kunnen varen. Foto genomen in 1904, collectie Smit Kers